

ಕಾಣಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ದಿನದ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಲೆಯ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಾ, ಬೆಂಕಿ ಹೊಗೆಯಾಡದಂತೆ ಊದುಗೊಳವೆಗೆ ಇರುವ ಉಸಿರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿ ಊದುತ್ತಾ, ಹಿಟ್ಟನ್ನೇ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಾ, ಸುಡುತ್ತಿರುವ ನೂರಾರು ರೊಟ್ಟಿಗಳ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ, ಆ ಸಣ್ಣ ಅಡುಗೆಮನೆಯೊಳಗೆ ದಿನವಿಡೀ ಅಮ್ಮ ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳೋ! ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಮದುವೆಯ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ ತನ್ನನ್ನು ಮಗಳಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಮಗನ ಇಷ್ಟ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟು ಸಾಕು ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿದೆ. ನಾವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಡೆಗೆ ಮೃದುವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಬದುಕೇ ನಮಗೆ ಕಲಿಸಬಾರದು, ಅದನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯ ಮುಗಿದಿದ್ದರೂ ಮುಗಿದಿರಬಹುದು. ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ಒಳ್ಳೆಯವರಾದರೆ ಯಾರಿಗೆನು ಉಪಯೋಗ? ವರ್ತಮಾನದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳು, ಭೂತದಲ್ಲಿ ಉಂಡ ನೋವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಲ್ಲವೇ? ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ಬದುಕು ಬಂಗಾರವಾಗಿರುವುದಲ್ಲವೇ? ಅಮ್ಮ-ಅಜ್ಜಿಯರು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದ ಸಿನಿಮಾ-ಧಾರಾವಾಹಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯರಾಗಿಬಿಟ್ಟರಲ್ಲಾ, ಅತ್ತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಪದ ಸೊಸೆ ಎಂದು ಕೆಲವು ಅವಿವರ ಕನ್ನಡ ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಳು ಹೇಳಿಕೊಡುವಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಆಗಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಬೇಜಾರುಗಳಲ್ಲೊಂದು.

ದೇಶ ನೆಟ್ಟಿಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಜನ ನೆಟ್ಟಿಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ರೊಟ್ಟಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಜೋಳ ನೆಟ್ಟಿಗಿರಬೇಕು, ಅದರ ಹಿಟ್ಟು ನೆಟ್ಟಿಗಿರಬೇಕು. ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಜಿನ್ನಿಗೆ (ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿಗೆ ಜಿನ್ನು ಎನ್ನುವರು.) ಹೋದಾಗ - 'ಅಣ್ಣಾ, ಬಿಳಿ ಜಾಳ. ರೊಟ್ಟಿಗೆ' ಎಂದು ಮೂರಾಲ್ಕು ಸಲ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿ, ಹಿಂದೆ ಯಾರೂ ರಾಗಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಅಕ್ಕಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಬೀಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಜೋಳವನ್ನು ಬೀಸಲು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ರಾಗಿ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಈಗ ಈ ಹಿಟ್ಟು ಕಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಈ ಹಿಟ್ಟಿನ ರೊಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಂಗಸರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವ ಸತ್ಯ. ಇದ್ದಾವ ಖಬರು ಇಲ್ಲದೇ ಹಿಟ್ಟು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ನಾನು ಅಮ್ಮನಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಬೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ರೊಟ್ಟಿಗಳು ಕೆಟ್ಟಾಗ ಒದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗೆ ಒದೆ ತಿನ್ನಬಾರದೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಅಂದುಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಜಿನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಗಟ್ಟಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು, ಹಿಟ್ಟು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಆಗ ಅಮ್ಮ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ ತೀರ್ಮಾನ ನೆನಪೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜೋಳವು ರೊಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿರುವಷ್ಟು ಹೆಸರನ್ನು ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಮುದ್ದೆ ಮಾಡುವುದು ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಷ್ಟ. ವರ್ತಮಾನದ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಬದುಕುವುದನ್ನು, ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮುದ್ದೆ ಮಾಡುವುದು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆ ಮಾಡುವವರು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣಾಗಿರಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮುದ್ದೆಯೆಲ್ಲಾ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೇ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ದೂರ ಪ್ರಯಾಣದ ಬುತ್ತಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚು ದಿನದ ಬಾಳಿಕೆಗೆ, ಏನೂ ಸಿಗದೇ ಇದ್ದರೂ ಬರೀ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೆ, ಉಪ್ಪು, ಮೇಸಿನಕಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ, ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಹೊಸ ರೊಟ್ಟಿಯ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆಸುವ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವ ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಿಂತಲೂ ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಜನರ ಹೆಚ್ಚು ಓಟುಗಳು.

ಆನೆ ಇದ್ದರೂ ಸಾವಿರ, ಸತ್ತರೂ ಸಾವಿರ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಂತೆಯೇ ರೊಟ್ಟಿ ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಮೆತ್ತಗಿದ್ದರೂ ಬೆಲೆ, ಒಣಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬೆಲೆ. ಬಿಸಿ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆಯೇ ಕಟು ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದರೂ ಅವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಣ ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಲವರು 'ಖಡಕ್ ರೊಟ್ಟಿ' ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಟು ರೊಟ್ಟಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಣ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಡಿಡಾಗ ಅದು ಕಟು ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ನೋಡಿ, ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲೂ ನಾವು ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಕಲಿಕೆ ಸುಲಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಇದರಿಂದ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲ್ಲ ಮತ್ತು ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯ ದುರುಪಯೋಗವಾಗಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದನ್ನು ಅಥವಾ ಒಟ್ಟು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅಪ್ಪಟ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ 'ಕೂಡುವುದು' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಾವು 'ಸಂಕಲನ' ಎಂದು, ಕಳೆಯುವುದನ್ನು 'ವ್ಯವಕಲನ'ವೆಂದು ದಿನ ನಿತ್ಯ ಬಳಸದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಇಡೀ ಕನ್ನಡದ ಬದುಕನ್ನೇ ಕಷ್ಟ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ, ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಕಷ್ಟ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಭಾಷ್ಯ, ಭಾಷಕ, ಭಾಗಲಬ್ಧ - ಯಾವುದು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಯಾವುದು ಏನು ಎಂಬ ಗೊಂದಲ ನನಗೆ ಈಗಲೂ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಪದಗಳಿದ್ದರೂ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡದ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪದಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕದ ಭಾಷಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಮಾಧ್ಯಮದವರು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಕನ್ನಡಿಗರು ಪಠದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕಲಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡೇತರ ಪದಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಅದೇ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ನಾನು ಬರೆದಿರುವ ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪದಗಳು ಅವೆಷ್ಟಿವೆಯೋ?!

ಅಕ್ಕಿ ತಿಂದೋನು ಹಕ್ಕಿ ಥರಾ, ಜೋಳ ತಿಂದೋನು ತೋಳದ ಥರಾ, ರಾಗಿ ತಿಂದೋನು ನಿರೋಗಿ... ಈ ರೂಢಿ ಮಾತಿನಂತೆ ನಾವು ಅಂದರೆ

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಂದಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ತೋಳದ ಶಕ್ತಿಯವರು. ಆದರೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾವೀಗ ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಂದು ನನಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಕಿ ಅಂದರೆ ನಾವು ಈಗ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಬಿಳಿ ಅನ್ನದ ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಅಕ್ಕಿ ಎಂದರೆ ಈಗೀಗ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ನವಣೆ, ಕೊರಲೆ, ಹಾರಕ, ಊದಲು, ಸಾಮೆ ಅಕ್ಕಿಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಬೇಲೂರು ಹಳೇಬೀಡು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿನ ಜನ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಧಾನ್ಯಗಳು ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ಬಿಳಿ ಅನ್ನದ ಅಕ್ಕಿಯ ತೆನೆಯಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಆಕಾರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು, ಅವು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ತೆನೆಗಳು ಎಂಬುದು. ನಾನು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಖ್ಯಾತ ಆಹಾರ ತಜ್ಞ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಕೃಷಿಕ ಮತ್ತು ಹೋಮಿಯೋಪತಿ ವೈದ್ಯರಾಗಿರುವ ಖಾದರ್ ವಲಿಯವರ ಭಾಷಣವೊಂದರ ವೀಡಿಯೋದಿಂದ ತಿಳಿದಿದ್ದು. ಅಕ್ಕಿ ತಿಂದರೆ ಹಾಯಾಗಿ ಹಾರಾಡುವ ಭಾರವಿಲ್ಲದ ದೇಹದವರಂತೆ, ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ನಾವು ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಿಂದರೆ ಊದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ರೂಢಿ ಮಾತನ್ನು ಪರಿಚ್ಛಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಾನಿರುವ ವಠಾರದಂತಹ ಕಟ್ಟಡದೊಳಗಿನ ನನ್ನ ಮನೆಯೆಡೆಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಧಡ್-ಧಡ್-ಧಡ್ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ನಾನು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟೆ, ಅದು ರೊಟ್ಟಿ ಬಡಿಯುವ ಸದ್ದು! ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಅದು ಕೇಳಿದ ನನಗೆ ಖುಷಿಯೋ ಖುಷಿ. ಆ ಸದ್ದು ಬಾಲ್ಯವನ್ನು, ಮನೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದು ಜೀವ-ಭಾವಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಿತ್ತು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊಸ ಸಂಸಾರವೊಂದು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಿತು. ವಿಚಿತ್ರವೇನೆಂದರೆ ಆ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಮೂಲದ ಸಂಸಾರದವರು ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ, 'ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದಿರೋರು ಗೋಡೆ ಒಡಿತಾ ಇದಾರೆ ನೋಡಿ' ಎಂದು ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ. ರೊಟ್ಟಿ ಬಡಿಯುವ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ ಮಾಲೀಕರು ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಮನೆಯಿಂದ ರೊಟ್ಟಿ ಬಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು ಬರದಿದ್ದರೆ, 'ಪಾಪ ಆ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಹುಷಾರಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮರುಕಪಡುವ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಮತ್ತು ಅದೇ ಸದ್ದಿಗೆ ಕಂಗಾಲಾದ ನಮ್ಮ ಬಿಲ್ಡಿಗಿನವರನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಬಾರದು. ಮೊದಲ ಸಲ ಕೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ನೆನಪುಗಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು